

անոսի ճարտարապետին կողմէն Բեթղեհէմի մէջ կատարուած աշխատանքը կը նմանի Յուստինոս Բ.ի Վլաշէրնի եկեղեցիին և Մոսեստոսի Ս. Յարութեան մէջ կատարած աշխատանքներուն: Եւ տիքիոսի պատմութեան համաձայն, Յուստինիանոս իր ճարտարապետը կը յանդիմանէ երկու կէտերու մասին, առաջինը սա է՝ թէ ան Բեթղեհէմի եկեղեցիին սիւնաղարդ և հոյակապ անդաստակը քանդած է և եկեղեցին նեղուցած է և անոր տեղ շինած է սովորական և փակ գաւիթ մը. երկրորդը սա է՝ թէ նախնական ներդաշնակաւոր եկեղեցիին պատերուն մէջ կոշտ ծակեր բացած է հոն կողակներ դնելու համար:

Ճարտարապետը կը թուի թէ փոխանակ իր ծրագիրները կայսեր հաւանութեան ենթարկելու, փութացած է գոհացում տալու կղերին տեսութիւններուն: Ասկէջ զատ, կը կարծուի այս նպատակին արամադրուելիք զրամները անբաւական էին կայսեր մեծ փոփոքին համապատասխան նպատակին հասնելու համար:

Այս վերյարգարումներէն հաղիւ մէկ դար վերջ, Ս. Ծննդեան եկեղեցին նոր վերանորոգութիւն մը պիտի պահանջէր, եթէ 614ի Երուսաղէմի սրբավայրերուն դժբախտ ճակատագիրներուն վիճակակից ըլլար: Բայց ան Պարսից արշաւանքներէն զերծ մնաց: Նոյն եկեղեցին իր պահպանութիւնը կը պարտի մասնաւոր պարագայի մը, որ իր տարօրինակութեան հակառակ, խիստ հաւանական է: Եկեղեցիին ճակատը կամ անդաստակին վերին սրահը զարդարող մոզայիք մը կը ներկայացնէր Մոզերուն երկրպագութիւնը, այնպիսի ձևի մը տակ որ խիստ տարածուած էր քրիստոնէական թուականի առաջին դարերուն և որմէ խիստ յատկանշական օրինակներ պահած են Գեանադամբաններու նշխարաց սրուակներու նկարչութիւնները եւ թիւզանդական պատկերագրութիւնը: Մինչ Կոյսը՝ գահու մը վրայ նստած և Յիսուս Մանուկը գրկած է, աստղը կը փայլի իր գլխուն վրայ, մոզերը բողկատարած կը մօտենան, պարսիկ տարազ հագած, փռիւզական գետակը գլուխին, ուռուցիկ պատմուճանը սեղմող գօտին և վրայէն ալ կարճ վերարկու մը ձախ ուսին վրայ ճարմանդուած և որուն ծալքերը յետ կոյս կը ծածանէին: Պարսիկ արշաւողները այս տարազը շիւրթեամբ ճանչցան: Այս արտաքինով չէ՞ որ իրենց Միթրա աստուածը ամէն տեղ կը ներկայանար: Փոլիզական զգալը անոնց աչքին միտքիք նշանակութիւն